

Prawo pracy w praktyce

**NOWA USTAWA
O PRACOWNIKACH
SAMORZĄDOWYCH**

37 praktycznych wskazówek

**Wydawnictwo
Wiedza i Praktyka**

Kierownik Grupy Wydawniczej
Rafał Rybarski

Wydawca
Piotr Gawroński

Redaktor
Emilia Kamińska

Redaktor merytoryczny
Kamil Surawski

Korekta
Zespół

ISBN 978-83-7572-937-5

Copyright © by Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
Warszawa 2009

Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
03-918 Warszawa, ul. Łotewska 9a,
www.wip.pl
tel. 0 22 518 29 29, faks 0 22 617 60 10

Skład i łamanie
Raster studio
05-071 Sulejówek, ul. Konopnickiej 46, tel. 0 603 59 59 71

SPIS TREŚCI

<u>USTAWA Z 21 LISTOPADA 2008 R. O PRACOWNIKACH SAMORZĄDOWYCH</u>	
<u>- NAJWAŻNIEJSZE ZMIANY</u>	4
1. <u>Rezygnacja z mianowania jako podstawy nawiązania stosunku pracy</u>	4
2. <u>Uregulowanie kwestii kompetencji pracodawców samorządowych w zakresie stosunków pracy</u>	4
3. <u>Cudzoziemiec może zostać urzędnikiem</u>	5
4. <u>Sekretarz w każdej jednostce samorządu terytorialnego</u>	5
5. <u>Możliwość zatrudniania doradców i asystentów</u>	5
6. <u>Nabór pracowników – według elastyczniejszych zasad</u>	6
7. <u>Zmiany w czasie pracy i doprecyzowanie w zakresie niektórych składników wynagrodzenia</u>	6
8. <u>Kwestie związane z niektórymi składnikami wynagrodzenia i podróżami służbowymi – uregulowano w ustawie</u>	6
9. <u>Dla nowo zatrudnionych urzędników – obowiązkowa służba przygotowawcza</u>	7
10. <u>Zmiana przepisów dotyczących oceny pracy i oświadczenia dla osób powołanych</u>	7
11. <u>Uprawnienia i obowiązki pracowników zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych</u>	8
12. <u>Zmiana w zakresie wymagań kwalifikacyjnych</u>	8
13. <u>Konieczne zabezpieczenie środków na podnoszenie kwalifikacji zawodowych</u>	8
<u>NOWE ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE WYNAGRADZANIA PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH</u>	9
1. <u>Jedno rozporządzenie dla pracowników samorządowych zatrudnionych we wszystkich jednostkach</u>	9
2. <u>Niektóre zapisy są nowością...</u>	9
<u>ZATRUDNIANIE PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH W ŚWIELE PRZEPISÓW NOWEJ USTAWY O PRACOWNIKACH SAMORZĄDOWYCH – W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH</u>	11
1. ZATRUDNIANIE PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH	11
1. <u>Zatrudnienie na zastępstwo osoby po raz pierwszy podejmującej pracę w jednostce samorządu terytorialnego</u>	11
2. <u>Zatrudnienie pracownika niepedagogicznego szkoły na podstawie umowy na okres próbny</u>	12
3. <u>Podstawa prawna nawiązania stosunku pracy z dyrektorem jednostki organizacyjnej jednostki samorządu terytorialnego</u>	12
4. <u>Konieczność przeprowadzenia naboru w przypadku zamiaru nawiązania stosunku pracy z osobą dotychczas zatrudnioną na zastępstwo</u>	13
5. <u>Zatrudnienie u pracodawcy samorządowego na stanowisku kierownika pracownika dotychczas pełniącego obowiązki kierownika</u>	15
6. <u>Przekształcenie z mocy nowej ustawy stosunku pracy sekretarza z powołania na umowy stosunek pracy a konieczność sporządzania nowej umowy i informacji o warunkach zatrudnienia</u>	16
7. <u>Klauzula o możliwości wypowiedzenia umowy terminowej pracownika samorządowego</u>	18
8. <u>Określanie w umowie o pracę pracownika samorządowego ilości godzin nadliczbowych i ponadwymiarowych</u>	19

2. NABÓR, PRZENIESIENIE I WYMAGANIA STAWIANE KANDYDATOM NA PRACOWNIKÓW I PRACOWNIKOM SAMORZĄDOWYM	21
9. Konkurs na stanowisko referenta u pracodawcy samorządowego a możliwość przeniesienia na to stanowisko innego pracownika	21
10. Wymagania kwalifikacyjne dla zajmowania kierowniczego stanowiska urzędniczego określone w ustawie a wymagania wynikające z rozporządzenia	22
11. Wymagania stawiane na stanowisku urzędniczym a pojęcie działalności gospodarczej o charakterze zgodnym z tymi wymaganiami	23
12. Nabór na urzędnicze stanowisko w jednostce samorządowej a sposób potwierdzania niekaralności kandydata	24
13. Zakaz przynależności do partii sekretarza jednostki samorządu terytorialnego w świetle przepisów nowej ustawy o pracownikach samorządowych	25
14. Możliwość prowadzenia przez sekretarza gminy działalności gospodarczej na terenie innej gminy	27
15. Metody i techniki stosowane przy przeprowadzaniu naboru u pracodawcy samorządowego	27
16. Powierzenie obowiązków sekretarza gminy pracownikowi urzędu gminy (kierownikowi referatu oświaty), będącym jednocześnie nauczycielem szkoły prowadzonej przez gminę	29
3. SŁUŻBA PRZYGOTOWAWCZA	32
17. Zatrudnianie strażników straży miejskiej a służba przygotowawcza i szkolenie podstawowe	32
4. CZAS PRACY	33
18. Rekompensowanie pracownikom urzędu stanu cywilnego pracy nadliczbowej świadczonej w soboty	33
19. Skrócony system czasu pracy dla pracownika samorządowego	33
20. Szkolenie odbywane przez pracownika samorządowego w dniu wolnym od pracy a forma rekompensaty	34
21. Zasady rekompensowania pracy nadliczbowej pracownikom samorządowym	36
5. OCENA OKRESOWA	38
22. Ocena okresowa pracownika samorządowego w przypadku przejścia części zakładu pracy na nowego pracodawcę	38
6. WYNAGRODZENIE, DODATKI I NAGRODY DLA PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH	39
23. Dodatek specjalny dla pracowników samorządowych	39
24. 3-letni okres prowadzenia działalności gospodarczej jako wymóg zatrudnienia na kierowniczym stanowisku urzędniczym a staż pracy wpływający na uprawnienia pracownicze	40
25. Wpływ udokumentowania pracy na roli w trakcie trwałego zatrudnienia na prawo do nagrody jubileuszowej	41
26. Okres nauki w szkole zawodowej oraz odbywania służby wojskowej a staż pracy uprawniający do nagrody jubileuszowej pracownika samorządowego	43
27. Okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych a prawo do nagrody jubileuszowej	44

28.	<u>Okres odbywania stażu a nabycie prawa do dodatku stażowego dla pracownika samorządowego</u>	45
29.	<u>Dostarczenie w okresie wypowiedzenia świadectwa pracy z poprzedniego zakładu a prawo do nagrody jubileuszowej</u>	46
30.	<u>Rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem jednostki budżetowej pobierającym emeryturę a prawo do nagrody jubileuszowej</u>	47
31.	<u>Sposób obliczenia nagrody jubileuszowej pracownika, który przed nabyciem do niej prawa przebywa na kilkumiesięcznym zwolnieniu lekarskim</u>	48
5.	REGULAMINY WYNAGRADZANIA	51
32.	<u>Zasady wynagradzania pracowników samorządowych po 1 kwietnia 2009 r. w przypadku niedostosowania postanowień regulaminu wynagradzania do nowego stanu prawnego</u>	51
33.	<u>Ustalenie zasad wynagradzania u pracodawcy samorządowego w świetle nowych przepisów</u>	52
34.	<u>Tryb wprowadzenia regulaminów pracy i wynagradzania u pracodawcy samorządowego, u którego nie działają związki zawodowe</u>	54
35.	<u>Tryb wprowadzania regulaminu wynagradzania pracowników ośrodka pomocy społecznej</u>	54
36.	<u>Zasady przyznawania nagród dla pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie powołania</u>	55
6.	UPRAWNIENIA EMERYTALNE PRACOWNIKA SAMORZĄDOWEGO	57
37.	<u>Uprawnienie pracownika samorządowego do wcześniejszej emerytury</u>	57
	USTAWA Z 21 LISTOPADA 2008 R. O PRACOWNIKACH SAMORZĄDOWYCH	60
	ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW Z 18 MARCA 2009 R. W SPRAWIE WYNAGRADZANIA PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH	81

Ustawa z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych – najważniejsze zmiany

Od 1 stycznia 2009 r. obowiązuje nowa ustawa o pracownikach samorządowych. Mimo, że sporą część rozwiązań przeniesiono w zasadzie niezmiennych z obowiązującej ustawy, wiele się także zmieniło. Zrezygnowano m.in. z mianowania, jako podstawy nawiązania stosunku pracy, wprowadzono nowe stanowiska doradców i asystentów oraz obowiązkową służbę przygotowawczą dla nowo zatrudnionych urzędników.

1. Rezygnacja z mianowania jako podstawy nawiązania stosunku pracy

Przepisy nowej ustawy o pracownikach samorządowych nie przewidują mianowania jako podstawy nawiązania stosunku pracy. Pozostawiają jednocześnie możliwość wyboru innej podstawy prawnej do nawiązania stosunku pracy niż umowa o pracę z pracownikiem zatrudnionym na stanowisku urzędniczym. Co do zasady, pracownik samorządowy jest zatrudniany na podstawie:

a) wyboru:

- ▶ w urzędzie marszałkowskim: marszałek województwa, wicemarszałek oraz pozostali członkowie zarządu województwa - jeżeli statut województwa tak stanowi,
- ▶ w starostwie powiatowym: starosta, wicestarosta oraz pozostali członkowie zarządu powiatu – jeżeli statut powiatu tak stanowi,
- ▶ w urzędzie gminy: wójt (burmistrz, prezydent miasta),
- ▶ w związkach jednostek samorządu terytorialnego: przewodniczący zarządu związku i pozostali członkowie zarządu - jeżeli statut związku tak stanowi;

b) powołania - zastępca wójta (burmistrza, prezydenta miasta), skarbnik gminy, skarbnik powiatu, skarbnik województwa;

c) umowy o pracę - pozostali pracownicy samorządowi.

Rezygnacja z zatrudnienia przez mianowanie uzasadniona była zbyt małą rolą mianowania w zatrudnieniu pracowników samorządowych - dotychczas mianowanie pracowników samorządowych odbywało się tylko w gminie.

2. Uregulowanie kwestii kompetencji pracodawców samorządowych w zakresie stosunków pracy

Ustawa z 21 listopada 2008 r. reguluje kwestie związane z kompetencjami pracodawców samorządowych w stosunku do pracowników. Nowe przepisy jednoznacznie wskazują, który pracodawca samorządowy w stosunku do jakich pracowników samorządowych ma kompetencje pracodawcy:

- a) wójt (burmistrz, prezydent miasta) - wobec zastępcy wójta (burmistrza, prezydenta miasta), sekretarza gminy, skarbnika gminy oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych;
- b) przewodniczący zgromadzenia związku jednostek samorządu terytorialnego – wobec członków zarządu tego związku;

- c) wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, marszałek województwa w urzędzie jednostki samorządu terytorialnego - wobec pozostałych pracowników urzędu oraz wobec kierowników samorządowych jednostek organizacyjnych innych niż wymienione w pkt a i b;
- d) kierownik jednostki organizacyjnej – za inne niż wymienione w pkt a–c jednostki.

3. Cudzoziemiec może zostać urzędnikiem

Nowe regulacje umożliwiają również zatrudnienie w samorządzie na stanowisku urzędniczym osób nieposiadających obywatelstwa polskiego. Osoba taka może zostać zatrudniona wyłącznie na takim stanowisku, na którym wykonywana praca nie polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa.

Ponadto, na stanowiskach kierowniczych i administracyjnych mogą być również zatrudniane osoby bez stażu pracy w administracji samorządowej, ale z doświadczeniem w prowadzeniu działalności gospodarczej o charakterze zgodnym z wymaganiami na danym stanowisku. Umożliwienie zatrudnienia w samorządzie na stanowiskach kierowniczych i administracyjnych osób bez odpowiedniego stażu pracy ma na celu zachęcenie do pracy w jednostkach samorządowych osób z doświadczeniem menedżerskim lub biznesowym.

4. Sekretarz w każdej jednostce samorządu terytorialnego

Nowa ustawa wprowadza obowiązek zatrudniania sekretarza w każdej jednostce samorządu terytorialnego. Sekretarz bezpośrednio podlega kierownikowi jednostki. Na stanowisku tym może być zatrudniona osoba, która posiada co najmniej 4-letni staż w jednostkach samorządowych, w tym co najmniej 2-letni staż na kierowniczym stanowisku urzędniczym. Ponadto, sekretarz nie ma prawa tworzenia partii politycznych ani uczestniczenia w nich. Oznacza to, że osoba zajmująca stanowisko sekretarza musi złożyć legitymację partyjną również w przypadku, gdy przynależała do partii przed objęciem stanowiska sekretarza.

Zgodnie z nowymi regulacjami kierownik urzędu może upoważnić sekretarza do wykonywania w jego imieniu zadań, w szczególności w zakresie organizacji pracy urzędu oraz zarządzania zasobami ludzkimi.

5. Możliwość zatrudniania doradców i asystentów

Przepisy ustawy wprowadzają nowe stanowiska: doradców i asystentów. Osoby te są zatrudniane na podstawie umowy o pracę na czas pełnienia funkcji przez kierownika jednostki z możliwością wcześniejszego rozwiązania umowy za 2-tygodniowym wypowiedzeniem.

Nowe rozporządzenie w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych stanowi, że stanowisko doradcy może zajmować osoba, która posiada wykształcenie wyższe oraz 5-letni staż pracy, natomiast asystentem może być osoba z wykształceniem średnim, nieposiadająca doświadczenia.

WAŻNE!**Stanowiska doradców i asystentów mają być zlikwidowane!**

Na dzień przygotowywania tej publikacji w Sejmie znajduje się projekt pierwszej nowelizacji ustawy z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych. Zgodnie z projektem ma zostać uchylony art. 4 ust. 2 pkt 2 oraz art. 17 obecnej ustawy, a tym samym stanowiska doradców i asystentów znikną z jednostek samorządu terytorialnego. Czym jest podyktowana ta zmiana? Ma ona przede wszystkim zapobiec podnoszeniu kosztów funkcjonowania administracji samorządowej oraz zapobiec tworzeniu gabinetów politycznych w jednostkach samorządu terytorialnego i uzależnieniu organu wykonawczego jednostek samorządu terytorialnego od partii politycznych.

6. Nabór pracowników – według elastyczniejszych zasad

Według nowych przepisów, w przypadku nieobsadzonych stanowisk pracy jednostka samorządu w pierwszej kolejności może zagospodarować własne kadry pracownicze, np. poprzez przeniesienie pracownika na inne stanowisko. Zniesiony został obowiązek publicznego ogłaszania danych kandydatów, którzy spełniają wymagania formalne zawarte w ogłoszeniu o naborze oraz skrócono czas na składanie dokumentów – z minimalnie 14 do minimalnie 10 dni. Ponadto – zgodnie z nowymi regulacjami – przeprowadzenie naboru nie jest wymagane w przypadku zatrudnienia osoby na zastępstwo w związku z usprawiedliwioną nieobecnością pracownika samorządowego.

7. Zmiany w czasie pracy i doprecyzowanie w zakresie niektórych składników wynagrodzenia

W stosunku do pracowników samorządowych nowe przepisy wprowadzają okres rozliczeniowy nieprzekraczający 12 tygodni. Ponadto, pracownik samorządowy w sytuacji zaistnienia wyjątkowej potrzeby w jednostce może zostać zobowiązany do pracy w godzinach nadliczbowych, w tym również w porze nocnej oraz w niedziele i święta. Za pracę w godzinach nadliczbowych pracownik samorządowy ma prawo – według własnego wyboru – do wynagrodzenia lub czasu wolnego w tym samym wymiarze. Warto podkreślić, że:

- ▶ w przypadku wyboru wynagrodzenia – pracownik samorządowy ma prawo jedynie do wynagrodzenia, bez dodatków za pracę w godzinach nadliczbowych, o których mowa w Kodeksie pracy,
- ▶ w razie wyboru czasu wolnego – może on zostać udzielony w okresie bezpośrednio poprzedzającym urlop wypoczynkowy lub po jego zakończeniu (nawet w innym okresie rozliczeniowym, niż w którym miała miejsce praca w godzinach nadliczbowych).

8. Kwestie związane z niektórymi składnikami wynagrodzenia i podróżami służbowymi - uregulowano w ustawie

Do 31 grudnia 2008 r. w kwestiach dotyczących m.in. nagród jubileuszowych oraz dodatku za wysługę lat, przepisy poprzedniej ustawy odwoływały się do przepisów

ustawy o pracownikach urzędów państwowych. W nowej ustawie zasady przyznawania tych składników wynagrodzenia określono wprost. Uregulowano także zasady rozliczania kosztów podróży służbowych, rezygnując z odwołań do innych ustaw.

9. Dla nowo zatrudnionych urzędników – obowiązkowa służba przygotowawcza

Obowiązek służby przygotowawczej, zgodnie z nowymi przepisami, dotyczy osób nowo zatrudnianych na stanowiskach urzędniczych. Służba przygotowawcza trwa nie dłużej niż 3 miesiące i kończy się egzaminem. Decyzję w sprawie skierowania do służby przygotowawczej i jej zakresu podejmuje kierownik jednostki, w której pracownik jest zatrudniony. W szczególnych przypadkach, na umotywowany wniosek osoby kierującej komórką organizacyjną, w której zatrudniony jest nowy pracownik (gdy wiedza lub umiejętności pracownika umożliwiają mu należyte wykonywanie obowiązków służbowych), kierownik jednostki może zwolnić pracownika z obowiązku odbycia służby przygotowawczej. Ponadto kierownik jednostki uzyskał upoważnienie do wydania aktu normatywnego o charakterze wewnętrznym (zarządzenia), określającego szczegółowy sposób przeprowadzania służby przygotowawczej i organizowania w tym zakresie egzaminu.

Osoby podejmujące pracę na stanowisku urzędniczym (w tym kierowniczym stanowisku urzędniczym) po raz pierwszy mogą być zatrudniane wyłącznie na podstawie umowy o pracę na czas określony nie dłuższy niż 6 miesięcy z możliwością wcześniejszego rozwiązania stosunku pracy za 2-tygodniowym wypowiedzeniem.

Osobą podejmującą pracę po raz pierwszy jest osoba, która:

- a) nie była wcześniej zatrudniona na czas nieokreślony lub na czas określony dłuższy niż 6 miesięcy w:
  - ▶ urzędach marszałkowskich oraz wojewódzkich samorządowych jednostkach organizacyjnych,
  - ▶ starostwach powiatowych oraz powiatowych jednostkach organizacyjnych,
  - ▶ urzędach gmin, jednostkach pomocniczych gmin oraz gminnych jednostkach i zakładach budżetowych,
  - ▶ biurach (ich odpowiednikach) związków jednostek samorządu terytorialnego oraz zakładów budżetowych utworzonych przez te związki,
  - ▶ biurach (ich odpowiednikach) jednostek administracyjnych jednostek samorządu terytorialnego, oraz
- b) nie odbyła służby przygotowawczej zakończonej egzaminem z wynikiem pozytywnym.

10. Zmiana przepisów dotyczących oceny pracy i oświadczenia dla osób powołanych

W nowej ustawie zrezygnowano z przepisów dotyczących ocen okresowych i związanych ze składaniem oświadczeń majątkowych w stosunku do osób zatrudnianych na podstawie

powołania. W stosunku do tej grupy pracowników samorządowych kwestie te uregulowane zostały w ustawach ustrojowych.

11. Uprawnienia i obowiązki pracowników zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych

Nowe przepisy regulują kwestie dotyczące uprawnień pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę na stanowiskach urzędniczych, w tym kierowniczych stanowiskach urzędniczych, związanych ze zmianą stosunku pracy:

- ▶▶ przeniesieniem na inne stanowisko,
- ▶▶ powierzeniem wykonywania innych zadań służbowych oraz
- ▶▶ przeniesieniem w wyniku reorganizacji jednostki.

Pracownika samorządowego zatrudnionego na stanowisku urzędniczym można przenieść na inne stanowisko tylko wtedy, gdy jest to uzasadnione potrzebami urzędu, a do innego pracodawcy – tylko za jego zgodą lub na jego wniosek. Do pracowników tych mają także zastosowanie szczególne rygory – podlegają oni ocenom okresowym, które nie mogą być przeprowadzane częściej niż co 6 miesięcy. Ponadto, kwestie związane z ocenianiem pracowników samorządowych zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych przekazano do regulacji pracodawcom w zarządzeniu.

12. Zmiana w zakresie wymagań kwalifikacyjnych

Zmieniono uregulowania dotyczące wymagań kwalifikacyjnych na poszczególnych stanowiskach pracy oraz zasad wynagradzania pracowników samorządowych. Wykaz stanowisk jest określony w rozporządzeniu Rady Ministrów. Natomiast kierownik jednostki, w regulaminie wynagradzania w ramach posiadanych własnych środków finansowych, może ustalić szczegółowy sposób i warunki wynagradzania, w tym przyznawania nagród i premii oraz ewentualnie wprowadzić szczegółowe wymagania kwalifikacyjne dla pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

13. Konieczne zabezpieczenie środków na podnoszenie kwalifikacji zawodowych

W nowej regulacji nałożono na pracodawców obowiązek planowania środków na pokrycie kosztów szkoleń pracowników samorządowych. Zgodnie z nową ustawą, szkolenia pracowników samorządowych są jednym z ich podstawowych uprawnień.

§ Podstawa prawna

- ustawa z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. nr 223, poz. 1458).

Autor: Agnieszka Kosiarz